

פרק אחד עשר

על מדגם של זוגות ביטויים

כבר הזכרנו, כי בחינת השערת המחקר נעשית באמצעות מדגם של זוגות ביטויים. הכוונה במונח "מדגם" היא, כי באמצעות קבוצה כזאת אנו מקווים לדגום את הטקסט הנסתר. דגימה נאותה מתבטאת במילוי שני תנאים:

- א. שבמדגם יהיו כלולים בעיקר ביטויים המופיעים בטקסט הנסתר.
- ב. שהקשר המושגי בין הביטויים בצמדי המדגם, יהיה כלול במשמעות הקושרת אותם בטקסט הנסתר.

ההבדל שבין שני התנאים יובהר באמצעות המשל הבא. בעת מלחמת המפרץ, הבחין מרגל עיראקי המוסווה כעובד ניקיון במטה הכוחות האמריקניים בכווית, בקרעי מסמך בסל הניירות בחדרו של קצין המבצעים. תוך כדי עבודתו הצליח להבחין בביטוי "סודי ביותר" על אחד הקרעים, בביטוי "טיילי שיוט" על קרע אחר, וכן בשם העיר "מוצול" ובתאריך "3 במארס 2003" על קרעים נוספים. האם קצין המודיעין העיראקי, מפעילו של המרגל, רשאי להסיק ממידע זה כי קיימת תוכנית אמריקנית סודית ביותר להפציץ את מוצול בטיילי שיוט ביום 3 במארס 2003? אומנם, על פי דיווחו של המרגל מופיעים הביטויים הנ"ל במסמך הקרוע, אך השאלה המכרעת היא באיזה הקשר? האם קיים במסמך קשר בין "מוצול" ל"טיילי שיוט"? האם קיים בו קשר בין כל אחד משני הביטויים לתאריך הנקוב?

כלום לא ייתכן שבמסמך היה כתוב, כי ביום 2 במארס 2003 תופצ בגדאד בטיילי שיוט, בעוד הכוחות הרגליים בקרבת מוצול ייצבו את הקו, ואילו ביום 3 במארס 2003 תותקף העיר כירכך על ידי הדיוויזיה הראשונה המוטסת?

בדומה, ידיעת ביטויים מסויימים בטקסט הנסתר אינה קובעת בהכרח מהו הקשר המושגי ביניהם. לכן, התנאי השני דלעיל אינו נובע מן התנאי הראשון. ולהפך: התנאי הראשון אינו נובע הגיונית מן השני. הידיעה שנושא מסויים מופיע בטקסט הנסתר אינה מספקת כדי לקבוע מה הם הביטויים המדויקים באמצעותם נמסר הנושא. למשל, הידיעה כי אדם מסויים מוצפן עם תאריך מותו, אינה קובעת מה הם הביטויים המייצגים אדם זה (שם משפחתו? שמו המלא? כינויו?) בטקסט הנסתר, ואף לא את הצורה בו כתוב התאריך.

נסכם בקצרה את עיקרי הדברים:

המשימה: בחירת **רשימת זוגות ביטויים קשורים מושגית** לבדיקה.

שאלה: האם לפי השערת המחקר צפויה **כל** רשימה כזו להצליח בספר בראשית?

תשובה: **לא**. גם אם קיימת מערכת צפני ELS מתוכננת בספר בראשית –

- יתכן שחלק חשוב מן הביטויים ברשימה **אינו** כלול באוצר הביטויים שבמערכת הצפנים.
- יתכן שרוב הביטויים אכן כלולות באוצר הביטויים, רק הקשר המושגי במערכת הצפנים **אינו** אותו קשר מושגי שנבחר על ידינו.

ניכר בעליל הקושי להגיע לדגימה נאותה – דהיינו, למלא את שני התנאים. סביר ביותר, שפעולה בשיטה של ניחוש "עיוור" – תוביל לכישלון. הגישה חייבת להיות מושכלת, להתבסס על "סוף מעשה במחשבה תחילה" – על הערכה זהירה לפי אינדיקטורים שונים. דוגמאות לניסיונות להגיע להערכות ולאיןדיקטורים כאלה יובאו במהלך הספר.